

LBRIS

We know
books

ARHIMANDRITUL ZAHARIA

**CALEA DOMNULUI
DE-A LUNGUL TRIODULUI ȘI
PENTICOSTARULUI**

**MĂNĂSTIREA STAVROPIGHIE SFÂNTUL IOAN
BOTEZĂTORUL, ESSEX, ANGLIA**

Traducere după originalul în limba greacă

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ ΚΑΙ
ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ

© Stavropegic Monastery of St John the Baptist, Essex, UK
ISBN 978-1-915687-43-2, Hardback Edition
ISBN 978-1-915687-44-9, Paperback Edition

Pentru ediția în limba română

CALEA DOMNULUI DE-A LUNGUL TRIODULUI ȘI
PENTICOSTARULUI

©2025, Mănăstirea Stavropighie Sf. Ioan Botezătorul, Essex,
Marea Britanie

ISBN 978-1-915687-67-8, Paperback Edition

Traducere Monahiile Tecla și Porfirie

Redactare și punere în pagină Monahia Casiana

Tipărit de Lyhnia A.E., Atena, Grecia

Ediție a Mănăstirii Stavropighie Sf. Ioan Botezătorul
Tolleshunt Knights, by Maldon,
ESSEX, CM9 8EZ,
England, UK
<https://essexmonastery.com/bookshop>

*Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu
poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în vreo formă sau prin
mijloace electronice, mecanice sau fotocopiere etc., fără a obține
în prealabil permisiunea scrisă a Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul.*

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	13
CĂLĂTORIND PE URMELE LUI HRISTOS ÎN SÂNUL BISERICII	17
Nevoințele Postului Mare	19
Postul	20
PRIDVORUL TRIODULUI	29
Duminica celor zece leproși	
Harul izvorât din recunoștință	30
Duminica femeii cananeence	
Predarea în voia lui Hristos și harul înfierii	31
Duminica lui Zaheu	
Dorința de a vedea Fața lui Hristos, care biruiește rușinea căderii noastre și agonisește puterea mântuirii	33

ÎNCEPUTUL TRIODULUI 35**Duminica vameşului și a fariseului**

O pildă de smerenie 35

Duminica fiului risipitorAtracția iubirii Părintești tămăduiește înstrăinarea
noastră de Dumnezeu 37**Duminica Judecării de Apoi**Osândirea de sine a pocăinței preîntâmpină Judecata
lui Dumnezeu și îl îndreptățește pe cel păcătos 39**Duminica iertării**Iertarea deschide inima omului și îl îmbracă cu
milostivirile îndurării, pentru a se putea asemena
cu Dumnezeu 41**POSTUL CEL MARE – RĂSTIMPUL ÎNNOIRII
DUHOVNICEȘTI** 45**Duminica Ortodoxiei**Creșterea dinamică la care Ortodoxia îi călăuzește
pe credincioși 45**Duminica Sfântului Grigorie Palama**Viața în prezența lui Dumnezeu prin chemarea
Numelui Său 53**Duminica Sfintei Cruci**Crucea – scara pe care Dumnezeu S-a pogorât
pe pământ și omul urcă la Cer 58**Duminica Sfântului Ioan Scărarul**

Sfințenia – rodul vieții răstignitei 59

Canonul cel Mare și Imnul Acatist 60**Duminica Sfintei Maria Egipteanca**

Marea minune a pocăinței 61

Sâmbăta lui Lazăr și Duminica Floriilor 62**SĂPTĂMÂNA PATIMILOR** 65

Deșertarea de Sine a lui Hristos 65

SĂPTĂMÂNA MARE ȘI ÎNVIEREA 75**DE LA BUCURIA ÎNVIERII LA DARUL
SFINTEI CINCIZECIMI** 89**Duminica Tomei**

O legătură nouă cu Domnul Iisus 93

Duminica MironosițelorAșteptarea veșniciei naște îndrăzneala
de a o căuta 96**Duminica Slăbănogului**Harul Duhului Sfânt tămăduiește
paralizia căderii 99

Înjumătățirea Praznicului Cincizecimii

Setea după viața cea veșnică 101

Duminica SamarinenceiSmerenia îl face pe om adevărat închinător la
Dumnezeu 102**Duminica orbului din naștere**

Hristos, Lumina vieții 105

ÎnălțareaÎmplinirea proniei dumnezeiești și întoarcerea
lui Hristos întru slava Sa 107**Duminica Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic**

Dumnezeul Părinților noștri 109

Pogorârea Sfântului Duh

Reînnoirea chipului lui Dumnezeu în om 110

Duminica Tuturor Sfinților

Rodul Cincizecimii 112

TAINA CINCIZECIMII 115

CĂLĂTORIND PE URMELE LUI HRISTOS ÎN SÂNUL BISERICII

Sfinții noștri Părinți așteptau și trăiau Marele Post ca pe un ospăț, ca pe o mare sărbătoare. Această perioadă este într-adevăr o sărbătoare, un praznic prelungit. Dar în ce constă o sărbătoare? În cinstirea persoanei sărbătorite. La praznicile Mântuitorului, Îl cinstim pe Domnul Iisus și ne închinăm Lui, iar harul Său ne face contemporani ai evenimentelor veșnice ale înfricoșatei Sale iconomii pentru mântuirea lumii. La praznicile Născătoarei de Dumnezeu, o cinstim pe Preasfânta Fecioară și ne desfătăm de harul și de binecuvântarea prezenței ei. La praznicile sfinților, îi cinstim pe cei ce L-au urmat pe Hristos și primim harul, rodul mijlocirii lor pentru noi.

În vremea Postului Mare, prezența harului Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh în Biserică este foarte puternică, ba chiar palpabilă. Și acest har face ca timpul acestei perioade să fie cu totul aparte, prefăcând-o într-o sărbătoare tainică.

De fapt, arena Postului este un dar al lui Dumnezeu pentru om, datorită atmosferei duhovnicești pe care o

însuflă harul în sânul Bisericii. Harul îi vine în ajutor credinciosului în lucrarea sfințirii și a înnoirii vieții sale.

Biserica este întemeiată pe taina Crucii și a Învierii lui Hristos, iar Postul Mare este o inițiere în această taină. Harul acestei taine se reaprinde prin păzirea poruncilor. Cu alte cuvinte, prin ascultarea față de poruncile Bisericii, credinciosul își însușește duhul Crucii și al Învierii, care este izvorul a tot harul, a toată binecuvântarea și mântuirea.

Potrivit Scripturii, „a dobândi înțelepciune cel lipsit de inimă nu va putea”¹. De aceea, nevoința Postului Mare constă cu precădere în strădania omului de a-și afla inima adâncă, locul unde primește cunoașterea singurului Dumnezeu adevărat și a Celui pe care L-a trimis în lume, a lui Iisus Hristos²; locașul unde binevoiește să sălășluiască Sfântul Sfinților.

Nevoințele la care ne îndeamnă Biserica în această perioadă ne fac să gustăm oarecum din moarte. Această moarte este reală, dureroasă, dar totodată de mare preț. Credinciosul o simte chiar și în trupul său. Totuși, nu este o moarte deplină; este moartea iubirii de sine, care îl face pe om părtaș la duhul smerit al poruncii lui Hristos și îl pregătește, îmbrăcându-l în veșmântul buniei-cuviințe, astfel încât, în noaptea Paștilor, să cânte și el cu îndrăznire: „Ieri m-am îngropat împreună cu Tine, Hristoase”, am murit pentru porunca Ta, „astăzi mă ridic împreună cu Tine, Cel ce ai înviat”; prin puterea Învierii

1. Cf. *Pilde* 17, 16, (ediția de la 1914 a *Bibliei*).

2. Cf. *In.* 17, 3.

Tale, și eu, ticălosul și netrebnicul, voi trăi o viață înviată „prin Tine, în Tine, cu Tine”. După ce a trecut prin moarte, nevoitorul creștin intră acum triumfător, „nevinovat și fără de osândă”³, în „explozia” bucuriei, în prezența Domnului înviat.

Îndeobște, viața creștină constă în urmarea îndeaproape a căii lui Hristos. Domnul a descoperit această cale în câteva cuvinte, zicând: „Am fost mort, și, iată, sunt viu, în vecii vecilor”⁴.

Nevoințele Postului Mare

Osteneala și asprimea acestei perioade „ară” pământul inimii, astfel încât să iasă la iveală locașul ei, care este locul sfințeniei Domnului, locul sălășluirii prezenței Sale. Sfânta Biserică ne pregătește și ne învață prin felurite nevoințe ascetice. Ea trezește în noi, pe de o parte, setea după reînnoirea duhovnicească, iar pe de altă parte, durerea că L-am mâhnit pe Dumnezeu și am fost izgoșiți din raiul desfătării. Ne pune înaintea iertarea reciprocă, postul, asumarea de bunăvoie a rușinii prin Sfânta Spovedanie. Ne îndeamnă să fugim de judecarea aproapelui și ne arată calea faptelor iubirii smerite și ale îndelungii răbdări. Ne întărește și ne însuflă prin cântări dătătoare de pocăință. Ne cheamă la lucrarea rugăciunii, la cercetarea cuvântului lui Dumnezeu, la pocăință, la plânsul aducător de bucurie și la lacrimile care întăresc inima asemenea „pâinii noastre celei de toate zilele”.

3. Vezi Rugăciunea a doua pentru credincioși din Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur.

4. *Apoc.* 1, 18.

Mai cu seamă plânsul zdrobește inima omului. El pricinuieste într-însa o rană plină de lumină, care atrage într-acolo mintea. Astfel, ființa dezbinată a omului se întregeste, se tămăduiește, devine asemeni unui nod strâns legat și se îndreaptă cu un avânt de nestăvilit către Dumnezeu. Acest plâns dătător de viață atrage, de asemenea, Firea mângâietoare a lui Dumnezeu, Care Se grăbește să o mângâie și să o întărească pe făptura Sa. De aceea, nevoitorii cucerniciei îl numesc „plânsul cel pricinuit de bucurie”. De asemenea, șuvoaiele lacrimilor amare curățesc treptat inima și, asemeni unor tușe ale penelului ceresc, zugrăvesc înlăuntrul ei chipul Atotputernicului Iisus.

Chiar și nevoințele exterioare ale acestei perioade, precum metaniile și închinăciunile, sunt pline de har, căci închipuie întreaga cale a lui Hristos: mai întâi pogorârea Sa „în părțile cele mai de jos ale pământului” și apoi înălțarea Lui mai presus de ceruri⁵. Ele mărturisesc adevărul că suntem slugi netrebnice, sortite pieirii, dar în același timp dăruite cu cinstea unei chemări mărețe și cerești, aceea de a ne face „părtași dumnezeieștii firi”⁶.

Postul

Biserica nu este doar clădirea cu patru pereți unde se săvârșesc slujbele, ci este minunata comuniune a sfinților. Biserica este o familie. Suflarea Mângâietorului ne unește într-un singur Trup, iar Capul Trupului, Hristos,

5. Cf. Ef. 4, 9-10.

6. 2 Pet. 1, 4.

împărtășește viața Sa mădularelor Lui. Oricât de puternici sau de vestiți am fi pentru calitățile noastre, nu ne putem mântui în afara Trupului. Dimpotrivă, chiar dacă suntem slabi și neputincioși, ca mădulele ale Trupului, ne bucurăm de harul Său și primim ajutorul mijlocirii mădularelor puternice, a părinților noștri duhovnicești, a sfinților și, „mai ales”, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Ori de câte ori ne învrednicim de cercetarea harului, se naște întrebarea: „De unde mie aceasta?” Și îndată, un glas lin ne dă răspunsul în inimă: „De la Dumnezeu Părinților noștri și prin rugăciunile lor.” Astfel, ca mădulele ale Trupului, nu ne trufim, ci păstrăm un duh smerit. Avem conștiința că împărtășim o viață comună, viața Duhului. Știm că nu avem nimic pe care să nu-l fi primit în dar de sus⁷, pentru rugăciunile părintelui nostru duhovnicesc și ale celorlalte mădulele ale Trupului.

Totuși, suntem datori să ne aducem contribuția noastră neînsemnată dar absolut necesară – cei doi bănuți ai văduvei –, care reprezintă factorul omenesc și care ne va lega în chip armonios de Trupul Bisericii și va pune în lucrare marele factor dumnezeiesc. Atunci se înfăptuiește minunea minunilor.

Postul cel Mare este banul văduvei. Nu luăm asupra noastră nevoința postului dintr-un capriciu, din motive de sănătate sau pentru a ne păstra silueta, ci din ascultare față de Biserică.

Marea valoare a înfrânării de la mâncare și a celorlalte nevoințe ale Postului Mare constă tocmai în faptul

7. Cf. 1 Cor. 4, 7.

că le luăm asupra noastră de bunăvoie, în ascultare de poruncile Bisericii și din dorința de a ne țese veșmântul buneicuviiște, care ne va îngădui să intrăm în Cămara cerească de nuntă a Domnului Hristos.

Însă noi nu ne nevoim singuri. Aceeași nevoiță o iau asupra lor toate celelalte mădulare ale Trupului. Păzind poruncile Bisericii, păstrăm vie legătura cu frații noștri, cunoscuți și necunoscuți, care duc același război duhovnicesc ca și noi.

Nevoița comună și așteptarea pe care le împărtășim cu celelalte mădulare ale Bisericii din toate colțurile lumii zămislesc o legătură de unitate, care ne întărește în slăbiciunile noastre, făcându-ne părtași la viața și la dărrurile cuprinse în acest minunat Trup. Și dacă, împovărați de boală sau de bătrânețe, găsim că această nevoiță este prea grea, alergăm la slujitorii Bisericii și le încredințăm acestora slăbiciunea noastră. Urmând iconomia pe care ei o vor rândui cu dreaptă-socoteală pentru noi, rămânem părtași ai tainei ascultării și nu rupem legătura dătătoare de viață cu Trupul lui Hristos, în care se păstrează ca un tezaur de mare preț toată plinătatea harului lui Dumnezeu.

Pentru ca postul să aibă valoare, trebuie să fie săvârșit cu onestitate înaintea lui Dumnezeu, cu sinceritate și, mai presus de toate, cu smerenie. Niciodată nu trebuie să uităm cea mai mare poruncă din Noul Testament: „Când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: Suntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram

datori să facem”⁸. Orice poruncă am împlini, trebuie să păstrăm conștiința nevredniciei noastre, mărturisind că lucrările noastre rămân mereu neîndestulătoare și vrednice de osândă înaintea lui Dumnezeu.

Postul este la fel de vechi ca și omul. El a fost dat celui întâi zidit ca și poruncă, pentru ca, păzindu-l, Adam să se determine pe sine în chip liber și să-și supună voia în chip conștient voii Ziditorului său. Suntem liberi să alegem ceea ce dorim, dar dacă îngăduim să fim stăpâniți de cele materiale, vom rămâne făpturi trupești și vom închide calea ce duce la reînnoirea noastră duhovnicească și la harul Învierii. Potrivit Sfântului Sofronie, scopul postului este „să întâmpinăm în trupul nostru stricacios harul Învierii”⁹, astfel încât să înviem cu trupuri duhovnicești în ziua plină de slavă a celei de-a Doua Veniri a Domnului. Ne înfrânăm de la cele materiale, pentru a gusta din cele duhovnicești. Ne înfrânăm de la cele stricacioase, pentru a ne desfăta de cele nestricacioase.

Prin post dovedim că suntem făpturi înțeleghătoare, zidite după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și înzestrate cu o voință liberă. Spre deosebire de ființele necuvântătoare, noi putem să fim stăpâni pe firea noastră și pe dorințele trupești. Chiar și în privința hranei precumpănește porunca lui Dumnezeu.

Atunci când trupul este sănătos și viguros, mintea ușor ajunge să se mândrească și cade pradă închipuirii. Dimpotrivă, slăbiciunea fizică, deși împovărează trupul,

8. Lc. 17, 10.

9. Cuviosul Sofronie Athonitul, *Cuvântări duhovnicești*, vol. 1, trad. Ierom. Rafail Nolica, Mănăstirea Stavropighie Sfântul Ioan Botezătorul, Essex, Marea Britanie, 2024, p. 93.